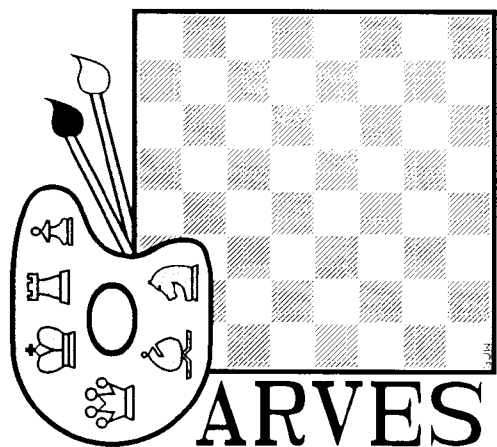

EBUR

Orgaan van de

ALEXANDER RUEB VERENIGING

voor Schaaakeindspelstudie

Kwartalschrift, 9e jaargang, nummer 1, maart 1997

Redactioneel

door Harold van der Heijden

Ons bestuur, in casu onze voortreffelijke penningmeester Jaap de Boer, heeft het voor elkaar gekregen ons orgaan officieel bij het ISSN-centrum van de Koninklijke Bibliotheek (KB) tot tijdschrift te laten bombarderen. Want *EBUR* heeft nu een ISSN-nummer (1386-5404).

Verder kan ik u melden dat het ARVES-bestand sinds enkele maanden een geringe stijging laat zien in het aantal leden. Er is een toenemende belangstelling vanuit het buitenland. Maar ook door de activiteiten van Harm Benak op de Teletekst Denksportpagina, meldt zich zo nu en dan iemand als lid van ARVES aan. Tot mijn genoegen is bovendien onlangs de redacteur van de Vlaamse teletekst, Fernand Joseph, tot onze geledingen togetreden, en we hopen dan ook dat dit vooral in Vlaanderen tot nieuwe ARVES-leden zal leiden. Zijn bijdrage aan dit nummer zal menigeen plezier doen.

Vanaf 14 april (tot 20 april) organiseert de BRTN een schaakprijsvraag. Die is erg gemakkelijk (om beginners aan te sporen, wordt slechts één zet gevraagd), maar heeft toch een zeer mooie hoofdprijs: een zakschaakcomputer (± 5000 BFr).

De oploswedstrijd geeft nog steeds de nodige discussie op diverse platforms. Die in de internet-discussie-groep over computerschaak is wel uitgewoed (daar maakt men liever over onbelangrijke dingen ruzie), maar in *Computerschaak*, het lijfblad van de CSVN, verschenen enkele artikelen met op zijn zachtst gezegd opmerkelijke inhoud. Gelukkig heeft de hoofdredacteur ons om reactie gevraagd! Ook in deze *EBUR* komt Ignace Vandecasteele op een studie uit deze wedstrijd terug.

Nog steeds krijg ik aanvullingen en/of correcties op mijn boek *Pawn Promotion*. Eigenlijk is dat inmiddels voldoende voor een artikel, maar dat zal toch tot een volgend nummer moeten wachten. Soms vind ik zelf ook nog wat. Toen ik (dankzij Peter Boll) de gelegenheid had om *Schaakbulletin* (uitgegeven door de vereniging Nederland-USSR) door te snuffelen, trof ik de verklaring omtrent de ander, wat mysterieuze, praktische minorpromotie aan:

“Een geval uit de praktijk (10 jaargang no.1, september 1958)

Een gelukkige ziel, voor wie gerechtigheid zeer veel betekent, zond de volgende stelling naar Sjachmaty:

Wit: Chalomejew - ♖a5, ♗g4
Zwart: Goerin - ♜a2, ♞d3, pi g3

Het betreft hier een eindspel uit een partij om het schaakkampioenschap van de Krim, 1958.

Er volgde 91...♞d5+ 92.♜a4 g2 93.♞e2+ ♜b1 94.♜a3 ♞a5+ 95.♜b3 ♞b6+ 96.♜a3 (Hier had zwart eerst enkele schaakjes moeten geven om de koning van de derde lijn te halen) 96.g2-g1.

Mijn tegenstander (schrijft de witspeler) zette de pion op de eerste lijn en schakelde de klok over. Ik vroeg in welk stuk hij de pion wilde veranderen. Nat het antwoord: een koningin, speelde Wit 97.♞d1+ en pat. Maar hier kwam de arbiter tussenbeide. Zijn optreden was uiterst formalistisch. Onder handhaving van het punt uit het reglement, waarbij een zet geacht wordt te zijn gedaan, als een pion, die de eerste (achtste) lijn heeft bereikt, in een stuk wordt veranderd en de klok is overgeschakeld, rekende hij de zet 96...g1♞ als niet gedaan. Mijn jeugdig tegenstander maakte hiervan gebruik om een toren te kiezen. Maar ondanks dat zegevierde de gerechtigheid: 97.♞b5+! en opnieuw is het pat. N.Chalomejew (Simferopolj-Krim.) (vertaling: A.Hondius!).

Opnieuw een arbiter die 'schuld' is aan een minorpromotie in een partij!

Graag uw kopij insturen voor:

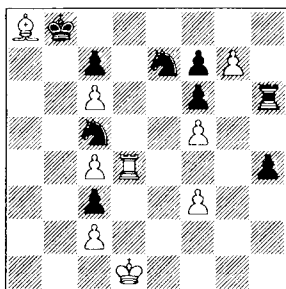
1 juni 1997!

Herhalings oefeningen (4)

door Wouter Mees

F. Bondarenko

**5e EV Concours Wjesojoesn
KFC 1948**

Wit aan zet wint

De studie van Bondarenko uit het vorige opstel (zie het eerste diagram) heeft de volgende oplossing: 1.♖d8+ ♜a7 2.♞h8 ♝g8 3.♞xg8 ♞h7; dat wist u al. Maar nu: 4.♙b7 (dreigt 5.♞a8, met schaak, en 6.g8♞) ♜b6 (schuilevinkje!) 5.♙a6 ♜a5 6.♙b5 ♜b4 7.♙a4 ♜a3 8.♙b3 ♜b2 9.♙a2 ♜a1 10.♙b1, en nu moet zwart het schaak door de w♞ toelaten.

De daarbij gestelde vragen laten zich als volgt beantwoorden:

- a) De stelling verandert telkens een beetje, doordat de w♙, gevolgd door de z♙, zich schuin naar beneden verplaatsen;
- b) Onderaan gekomen kan de z♙ zich niet langer verschuilen;
- c) Dat heeft wit nagestreefd, om met zijn toren schaak te kunnen geven;
- d) De periodieke stellingswijziging zelf is niet meer dan één zet diep. Of huldigt u de opvatting dat de

wijziging pas na twee zetten voltooid is? Iets voor de volgende rubriek. Hoe dan ook, er is sprake van "trapsgewijze beweging"; een onderwerp dat in het verleden (*De Schaakwereld*, 1938) al eens door Ir Wijnans en Kok is behandeld;

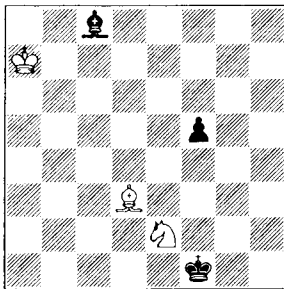
e) De bedoelde trap wordt uitgevoerd door zowel de w♙ als de z♙; f) Ook de w♞, de wpion op g7 en de z♞ zijn thematisch bij deze manoeuvre betrokken; zij het dat zij aan hun plaats genageld blijven staan;

g) Het (overgebleven) z♙ en alle overige pionnen staan slechts op het bord om de studie correct te maken. Vooropgesteld dan dat dat gelukt is. Want Harm Benak vraagt zich af hoe wit na 6.♙a6 (7.♞a8 ♞xg7 8.♞xa6+ ♜b4) denkt te winnen. Inderdaad: incorrectheid niet uitgesloten; de studie lijkt dan ook uit de circulatie te zijn genomen.

Nogmaals: Wie maakt er een "affe" studie van??

H. Rinck

Las Noticias 1926

Wit speelt en wint

Oplossing: 1.♙b8 ♙d7 2.♙c7 ♙e8 3.♙d8 ♙f7 4.♙c7 ♙g8 5.♙f8 ♙h7 6.♙g7.

Inmiddels is de verwijzing naar Rinck (diagram 2) niet helemaal terecht. Zeker, er zijn overeenkomsten, maar ook grote verschillen:

I) Bij beide een koningstrap en een lopertrap;

II) Echter kleurverwisseling: w♙ en z♙ bij de eerste, w♙ en z♙ bij de tweede;

III) Verticaal bij de eerste, horizontaal bij de tweede;

IV) Enorm verschil in "houtverbruik";

V) Andere thematische motivering.

Met de woorden van Harm Benak: "In de studie van Bondarenko is het de Koning die op de vlucht is, en in de studie van Rinck is het de loper die op de vlucht is. Verder dreigt wit bij Rinck de loper steeds te slaan, terwijl zwart dat bij Bondarenko juist probeert te vermijden."

M.i.s is de thematische motivering het enige essentiële verschilpunt; tegenover de zuiver optische overeenkomst.

De overige verschilpunten zijn bijkomstig. Ook nr.II, de kleurverwisseling! Wie is het daar niet mee eens? Een goede aanleiding voor een nieuwe uitdaging:

Construeer (of bedenken alleen maar) een uitwerking met het thema van Rinck doch winst (of remise) voor de loper-partij.

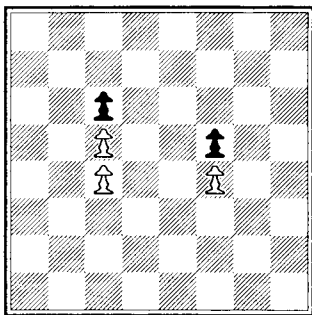
DE TURBO-TABEL

door Hans Buijs en Rolf Hendriks

Bij allerlei gelegenheden zingen wij de lof van de Clarke-tabel. Dat is immers een bijzonder nuttig hulpmiddel bij het analyseren van stellingen met toegevoegde velden. En heeft ons grote voorbeeld, de Russische komponist Grigor'ev, niet gezegd, dat iedere stelling op dat principe berust? Maar de methode heeft ook enkele praktische bezwaren.

Centraal staat de vraag, onder welke voorwaarden de aanvallende partij (wit) tot winst komt. Analyse leidt tot het vinden van stellingen, waarin zwart aan zet verliest, maar wit aan zet niet verder komt. Op grond van de onderlinge samenhang van stellingen kan dan, aan de hand van de methode van Clarke, van een groot aantal stellingen de uitsleg worden vastgesteld.

Laten we dit eens toepassen op een simpel voorbeeld:

De $w\text{♟}$ valt aan over de a-lijn tot en met de e-lijn. Als hij ongestoord op a6, b6, of e5 komt, kan hem de winst niet meer ontgaan. Als de $w\text{♟}$ op a5 gaat staan, moet de $z\text{♟}$ dus naar a7 of b7. Als de $w\text{♟}$ op d4 gaat staan, moet de $z\text{♟}$ naar e6 of f6. De afstand tussen a5 en d4 zorgt ervoor, dat de enige verdediging op $w\text{♟}a5$ bestaat uit $z\text{♟}b7$. Evenzo hoort $z\text{♟}e6$ bij $w\text{♟}d4$. Dat zijn de posities die de basis vormen

voor het verdere onderzoek.

Volgens de klassieke versie van de methode moet nu van elk veld voor zowel de $w\text{♟}$ als de $z\text{♟}$ de afstand tot die uitgangposities worden bepaald. Aan de hand daarvan kan worden bepaald, in welke posities wit aan zet eenvoudig wint, omdat de $w\text{♟}$ zich dichterbij een winnend veld bevindt dan de $z\text{♟}$. Vervolgens worden onbekende posities uit de bekende afgeleid.

Als de stellingen echter ingewikkelder zijn, met vier of nog meer afstandsgetallen, is de kans op fouten tamelijk groot. Bovendien is het uitrekenen en vergelijken van die getallen een uiterst vervelend en tijdrovend karwei. Bij pogingen om tabellen op te stellen voor stellingen met extra pionzetten (zie ook elders in dit nummer) bleek het mogelijk een snellere variant van de methode van Clarke toe te passen.

Kern van deze aanpak is het negeren van de afstanden. We beginnen natuurlijk weer met het formuleren van de voorwaarden voor winst: wit wint, als de $w\text{♟}$ op a6, b6, of e5 komt. Alle posities waarin wit aan zet een winnend veld kan betreden, krijgen in de tabel de aanduiding 1 aan de linkerkant. Zie bijvoorbeeld $w\text{♟}a5:z\text{♟}a8$ in de tabel. Als deze eentjes voor wit aan zet zijn ingevuld, kijken we, in welke posities zwart aan zet alleen naar posities kan waarin wit aan zet wint. Zie bijvoorbeeld $w\text{♟}a5:z\text{♟}f8$ in de tabel. De $z\text{♟}$ kan naar e8, e7 en f7, steeds met winst voor wit als resultaat. In die gevallen komt er in de tabel rechts een 1 te staan. Zo verschijnt op $w\text{♟}a5:z\text{♟}f8$ dus 11 (wit aan zet betreedt een winnend veld, zwart aan zet kan dat niet verhinderen). De eentjes aan de rechterkant worden dan vertaald in tweetjes aan de linkerkant. Voor wit grenst a5 aan a4 en b4. Dat betekent dat $w\text{♟}a4:z\text{♟}f8$ en $w\text{♟}b4:z\text{♟}f8$ aan de linkerkant de markering 2 krijgen (zie de tabel). Wanneer er geen nieuwe aanduidingen meer bijkomen, kunnen op alle open plaatsen nullen worden ingevuld (wit aan

zet wint niet, zwart aan zet verliest niet). In de bijgevoegde tabel zijn de posities met (0) voor het gemak open gelaten.

Het afleiden van de getallen gaat dus op de bekende manier, maar het aantal getallen waarmee alles begint (de centjes) is kleiner. Stonden ze in het oorspronkelijke systeem op iedere plaats waar W dichterbij een winnend veld is, in deze variant staan ze alleen in de rijen van die posities, waarin de $w\checkmark$ één stap van een winnend veld verwijderd is.

De kans op fouten blijft (bij handmatige toepassing van dit soort methodes) onverminderd groot. De lezer wordt dan ook uit-

genodigd enige kritische steekproeven te nemen. Alle getallen aan de linkerkant moeten samenhangen met getallen aan de rechterkant op belendende velden voor wit. Bijvoorbeeld $w\checkmark e3:z\checkmark e6$, 50: wit aan zet gaat naar d4 en $w\checkmark d4:z\checkmark e6$ heeft 04. Iets dergelijks geldt voor de getallen aan de rechterkant. Bijvoorbeeld $w\checkmark e3:z\checkmark e6$, 50: zwart aan zet moet naar een positie kunnen met een nul voor wit aan zet, in dit geval $w\checkmark e3:z\checkmark d7$ (06) of $w\checkmark e3:z\checkmark f7$ (00). Of $w\checkmark d4:z\checkmark e6$, 04: zwart aan zet verdedigt zich het langst door naar een positie te gaan waarin wit aan zet in vier zetten wint, in dit geval $w\checkmark d4:z\checkmark f6$ en de $w\checkmark$ moet omlopen naar de andere kant.

w\z	a8	b8	c8	d8	e8	f8	a7	b7	c7	d7	e7	f7	e6	f6
a5	10	10	10	11	11	11	40	04	10	11	11	11	11	11
a4	40			20	22	22	40	50		20	22	22	22	22
b4	33	30		20	22	22	33	30		20	22	22	22	22
d4	11	11	11	11	11	11	11	11	11	10	10	10	04	40
a3	40				30	33	40				30	33	30	33
b3	33	30			30	33	33	30		40	34	33	34	33
c3	22	22	20	20	20	23	22	22	20	03	30	33	30	33
d3	22	22	24	20	20	20	22	22	24	40	05	40	50	40
e3	22	22	20	20	20	20	22	22	20	06	60		50	
a2	40					40	40				50	40	50	45
b2	33	30				40	33	30		40	50	40	55	45
c2	33	35	50			40	33	35	50	40	50	40	55	45
d2	33	35	50			40	33	35	50	40	60	40	66	46
e2	33	35	50				33	35	50	70	60		70	70
a1	40						40						60	60
b1	46	60					46	60					60	60
c1	46	60					46	60					60	60
d1	46	60					46	60					60	60
e1	46	60					46	60					70	70

EEN EXTRA ZETJE (deel 1)

door Hans Buijs en Rolf Hendriks

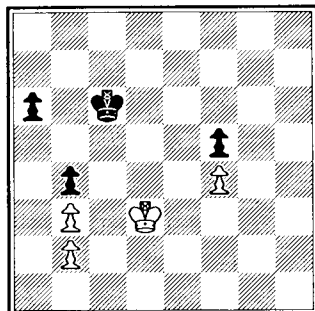
Het artikel van Teun Balemans in *EBUR* 1996/3 ("De toegevoegde velden voorbij") bevat een uitdaging en enkele vragen. De uitdaging betreft stellingen, in het bijzonder pionneneindspelen, waarin komplikaties optreden door extra pionnentempi. De belangrijkste vraag die Balemans stelt, gaat over het afleiden van algemene richtlijnen uit de analyse van konkrete stellingen met zulke extra pionnentempi.

In grote lijnen moeten we bij het behandelen van dit vraagstuk onderscheid maken tussen drie soorten extra pionnentempi:

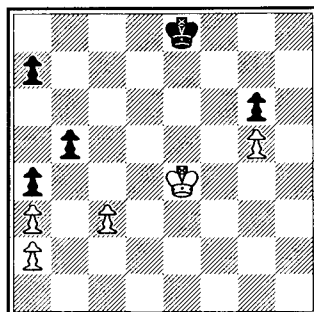
1. een extra tempo voor zwart,
2. een extra tempo voor wit,
3. een wisseltempo.

Aangezien Balemans begint met een voorbeeld van een extra tempo voor zwart, zullen we deze korte reeks eveneens met dat type laten aanvangen.

Over het algemeen is een extra tempo voordelig voor zwart, want het is moeilijker hem in zetdwang te brengen. Maar het wordt interessant, als wit dat extra tempo kan afdwingen op een moment dat gunstig is voor hem. Anders gezegd: als de $w\text{♟}$ het extra tempo van zwart kan afdwingen om daarna een winnende positie in te nemen, is de winst voor wit bereikbaar. Voor het herkennen van die gunstige momenten is een analyse nodig van de situatie na de pionzet. Tijd voor een simpel voorbeeld:

Zwart beschikt over een extra tempo, a6-a5. Is deze zet eenmaal gespeeld, dan moet $w\text{♟}c4$ worden beantwoord met $z\text{♟}c6$ en $w\text{♟}d4$ met $z\text{♟}d6$. Wit kan zwart ertoe dwingen, zijn extra tempo uit te voeren, door $w\text{♟}c4$. Maar hij heeft er pas iets aan, als hij vervolgens de $z\text{♟}$ in zetdwang kan brengen. Dus 1. $\text{♟}c4?$ a5 2. $\text{♟}d4$ $\text{♟}d6$ en wit komt niet verder. Maar 1. $\text{♟}d4!$ $\text{♟}d6$ (anders 2. $\text{♟}e5$) 2. $\text{♟}c4$ a5 3. $\text{♟}d4!$ (3. $\text{♟}b5?$ leidt in het gunstigste geval tot een eindspel van $\text{♟}\text{♞}\text{pi}$ tegen $\text{♟}\text{♞}$, dat waarschijnlijk niet gewonnen is voor wit; de terugkeer van de $w\text{♟}$ op d4 is thematisch) 3... $\text{♟}c6$ (of 3... $\text{♟}e6$ 4. $\text{♟}c5$) 4. $\text{♟}e5$ $\text{♟}b5$ 5. $\text{♟}xf5$ a4 6. bxa4+ $\text{♟}xa4$ 7. $\text{♟}e4$ $\text{♟}b3$ 8. $\text{♟}f5$ $\text{♟}xb2$ 9. f6 $\text{♟}c2$ 10. f7 b3 11. $\text{f8}\text{♞}$ en wit zal met ♟ en ♞

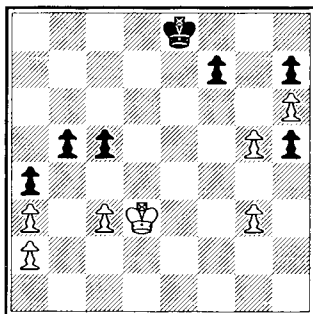
winnend naderbij komen.

Nog een voorbeeld van deze thematische terugkeer van de w♖, met een andere motivatie (zie diagram vorige pagina).

Zwart aan zet maakt remise met 1...a6, wit aan zet wint. Van de drie plausibele zetten leiden er echter twee slechts tot remise. 1.♔d4? a6! en wit komt niet verder: ♖e4 ♘d8, ♖e5 ♖e7, ♘d5 ♘d7 en ♖c5 ♖e7. Als wit probeert op a6 te slaan volgt ♖c6 en de w♖ is opgesloten, c4 bxc4 ♘xc4 faalt op de zwakte van g5. Het komt mooi uit, dat a6! de enige reddende zet is, zie 1...♔d8? 2.♖c5 a6 3.♔d6, of 1...♔d7? 2.♖c5 a6 3.♔d5, of 1...♖e7 2.♔d5 ♘d7 3.♖c5 a6 4.♔d5 en wit wint als in de hoofdvariant. Het lukt evenmin met 1.♔d5? ♖e7! Alweer de enige reddende zet. Op 2.♖e5 volgt nu a6!; na 2.♖c6 a6 komt de w♖ wel op g6, maar dat helpt niet, want de z♗ slaat eerst op g5. Op ♖xa6 volgt weer ♖c6.

De winnende zet is 1.♖e5! Nu wordt g6 direkt bedreigd, zodat zwart geen rekening kan houden met het effect van zijn extra tempo. Onmiddellijke nood dwingt hem tot ♖e7. Maar de z♗ is gevangen: de w♖ neemt hem op sleeptouw nu er geen gevaar meer is te duchten van a6: 2.♔d5! ♘d7 3.♖c5! a6 (♖xb5 zou fataal zijn voor zwart, want c3 wordt ontketend) 4.♔d5! (vanwege ♖xa6 ♖c6 moet de w♖ naar g6) ♖e7 5.♖e5! en ♖xg6 zal onvermijdelijk tot winst leiden.

In deze gevallen was het extra tempo nodig om een aangevallen pion te dekken. Maar het extra tempo kan ook met de aangevallen pion zelf worden uitgevoerd:

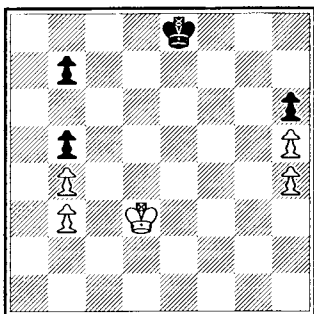

Verleidelijk is 1.c4?, want na 1...b4? 2.ab4 cb4 3.c5 ♘d7 4.♖c4 wint wit. Maar 1...bc4! 2.♖xc4 ♘d7 3.♖xc5 ♖e6 4.♖b5 ♖f5 5.♖xa4 ♖g4 5.♖b5 ♖xg3 6.a4 h4 7.a5 h3 8.a6 h2 9.a7 h1♗ en zwart wint. Let even op het motief van de lange diagonaal: dat komt straks andersom terug.

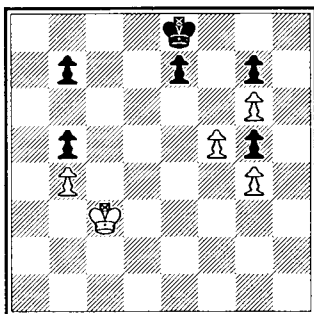
1.♖e4! (nu volgt op 1...c4 2.♖f5! en zwart verliest als in de hoofdvariant. Ook 1...♖e7 2.♔d5 c4 3.♖e5 is niet moeilijk voor wit. De taatste tegenstand biedt!) 1...♔d7 2.♖e5! (want 2.♔d5? c4! 3.♖c5 ♖e6 leidt tot remise: zwart is snel genoeg op h1. Wit kan alleen winnen als w♖ via d6 naar c5 gaat, om zwart zo een tempo af te snoepen) 2...♖e7 3.♔d5! c4 (3...♔d7 faalt op 4.♖xc5 ♖e6 5.♖xb5 ♖f5 6.c4 en wit heeft geen extra tempo nodig) 4.♖e5! (Ook nu is 4.♖c5? ♖e6 onvoldoende voor winst. w♖ moet weer terug) 4...♖e8 (zwart mag niet toestaan dat w♖ op g7 komt, bijvoorbeeld 4...♔d7 5.♖f6 ♖e8 6.♖g7 ♖e7 7.♖xh7 ♖f8 8.g6 f6 9.♖xg6 ♖g8 10.♖xh5 en winst) 5.♔d6! ♔d8 6.♖c5 ♘d7 7.♖xb5 ♖e6 8.♖xa4! (promoveren op a8 leidt het duidelijkst tot winst) 8...♖f5 9.♖b5 ♖g4 10.a4 ♖xg3 11.a5 h4 12.a6 h3 13.a7 h2 14.a8♗ (en promotie op h1 is verhinderd. Een mooi contrast met het onheil dat wit over zich afroept met 1.c4?)

De demonstratiestelling van Bailemans toonde weer een ander type extra zet:

zwart moet zijn extra tempo gebruiken om de w♙ de pas af te snijden. Alvorens op de bewuste stelling in te gaan, stellen we het type in kwestie nog even afzonderlijk aan de lezer voor, in twee eenvoudige stellingen. De eerste:

Als wit meteen ♖c4? speelt, antwoordt zwart met b6! en houdt remise door oppositie. Maar wit heeft beter: 1.♙d4! en als de w♙ op c5 komt, valt b5 en wint wit. Daarom zet zwart 1...b6. Maar nu volgt wel 2.♙e4! en wit veroverd de oppositie en het punt.

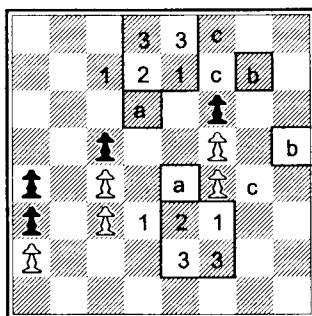

In de tweede stelling weet wit op deze manier de strijd om de toegevoegde velden in zijn voordeel te beslissen. Na b7-b6 geldt d5:d7, e5:d8, e6:e8. De velden d4-e4 grenzen aan d5-e5, evenzo grenzen bij zwart de velden c8-c7 aan d8-d7. Maar de z♙ staat helaas op e8. Wit moet daarvan profiteren:

1.♙d4! b6 (1...♙d7 2.♙c5 of 1...e6 2.f6 ♖e7 3.♙e5 en wit wint) 2.♙e4! (brengt de z♙ in zeldwang, zie de inleidende opmerking) en bijvoorbeeld 2...♙d8 3.♙e5! ♙d7 4.♙d5! en wit wint. Ook hier heeft de verdediging 1...♙d7 geen zin, zie bijvoorbeeld 2.♙c5 ♙c7 3.♙xb5 b6 4.♙a6 ♙c6 5.♙a7 ♙b5 6.♙b7 ♙xb4 7.♙xb6 ♙c4 8.♙c6 ♙d4 9.♙d7 ♙e4 10.♙xe7 ♙e5 11.f6 g6 12.g7 en wit wint.

De stelling van Zinar die Balemans als voorbeeld gebruikt hebben we wat uitgebreider verwerkt, om aan te geven hoe een dergelijke stelling systematisch kan worden geanalyseerd, compleet met tabellen. Kenmerk van deze stelling is, dat zwart een extra tempo heeft, a5-a4, terwijl wit dat extra tempo kan afdwingen door w♙c2. De w♙ mag immers niet op b3 worden toegelaten.

Om het juiste moment voor w♙c2 vast te stellen, moeten we eerst weten, onder welke voorwaarden wit wint na a5-a4. We stellen vast, dat w♙d5, w♙g6, of w♙h6 voldoende is voor winst. Deze gegevens verwerken we in de eerste tabel. De tabellen bij dit artikel zijn overigens turbo-tabellen, zie het stukje daarover elders in deze *EBUR*. Het resultaat kan ook grafisch worden weergegeven:

Terwille van de overzichtelijkheid hebben we ons beperkt tot die velden van de w♙ waarop de z♙ maximaal twee antwoorden

heeft. De rest kan daaruit zonder veel problemen worden afgeleid. Meer informatie in het diagram wordt onoverzichtelijk of misleidend. Balemans kiest voor het laatste: volgens de nummering in zijn diagram schema 2 moet de $w\clubsuit$, als de $w\clubsuit$ op h1 staat, op f8 of f7 staan (zijn nr. 5). Maar wit aan zet komt ook niet verder, als de $z\clubsuit$ op c8, d8, e8, g8, c7, d7, e7, g7, c6 of d6 staat. We herinneren verder aan de regel, dat omlijnd gebied uitsluitend korrespondeert met omlijnd gebied. Dus aan f3 is alleen c7 toegevoegd, maar aan d3 zowel e7 als c7.

Hoe verwerken we nu de extra zet? Om te beginnen kijken we naar de $w\clubsuit$ op c2. Wit aan zet wint meteen door $\clubsuit b3$; daarom moet zwart aan zet a4 spelen, met verlies van een tempo voor de $z\clubsuit$. We zetten derhalve bij alle posities waarin wit aan zet volgens de eerste tabel wint met de $w\clubsuit$ op c2, in de tweede tabel een 1 aan de rechterkant (.1, zwart aan zet verliest, want wit blijft als het ware aan zet). De posities waarin wit aan zet kan winnen door $\clubsuit c2$ te spelen, krijgen zo vanzelf de aanduiding 2 aan de linkerkant. Tenslotte krijgen de resterende posities waarin wit aan zet volgens de eerste tabel niet wint, de markering .0, vanwege a4 met remise. Het spreekt vanzelf, dat dit extra voorwaarden zijn, de voorwaarden van de eerste tabel gelden nog steeds.

Het verwerken van deze voorwaarden leidt tot de tweede tabel, die de situatie voor a4 beschrijft. Het oplossingsverloop aan de hand van de tabel stemt in elk geval overeen met dat van Balemans: $w\clubsuit c1: z\clubsuit d7$ (90) 1. $\clubsuit d2$ (38) $\clubsuit e8$ (80), $\clubsuit c8$ verliest volgens de tabel sneller 2. $\clubsuit d3$ (27) $\clubsuit d7$ (72) 3. $\clubsuit e4$ (16) $\clubsuit d6$ (60) 4. $\clubsuit f3$ (35) $\clubsuit e7$ (50) 5. $\clubsuit e3$ (74) $\clubsuit d6$ (47) 6. $\clubsuit d2$ (23) $\clubsuit d7$ (38) 7. $\clubsuit d3$ (72) $\clubsuit d6$ (27) 8. $\clubsuit c2$ (11) a4 (gedwongen, overgang naar de eerste tabel, 10.0) 9. $\clubsuit d2$ (79) $\clubsuit c7$ (90) 10. $\clubsuit d3$ (08) $\clubsuit c6$ (80) 11. $\clubsuit e2$ (47) $\clubsuit d6$ (76) 12. $\clubsuit f2$ (56) $\clubsuit d7$ (60) 13. $\clubsuit e3$ (05) $\clubsuit c7$ (40), $\clubsuit d6$

geeft 50) 14. $\clubsuit f3$ (03) enzovoort.

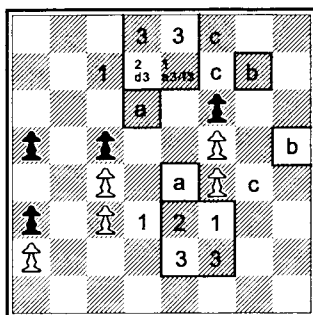
Kan dit spelverloop nu ook door cijfers in een diagram worden gevisualiseerd? Dit is niet eenvoudig, maar het zal blijken te leiden tot een dieper inzicht in de stelling.

Om te beginnen rijst de vraag, wat moet worden aangegeven. Bijvoorbeeld de posities waarin wit aan zet niet wint, of de posities waarin zwart aan zet remise maakt, of de posities waarin wit aan zet in een groter aantal zetten wint dan zwart aan zet zou verliezen, of de posities waarin wit aan zet in een zo groot mogelijk aantal zetten wint. De oplettende lezer kan overigens al deze categorieën aflezen uit de tabellen. Om een keus te maken moeten we uitgaan van het karakter van de stelling. In de situatie na de pionzet zijn er veel posities waarin wit aan zet niet wint, terwijl zwart aan zet verliest. Daar wordt het spel dus bepaald door de klassieke vorm van korrespondentie. Deze vorm, waarin de zetdwangposities bepalend zijn voor de uitslag van de strijd, willen we aanduiden als absolute korrespondentie. In de situatie die aan de pionzet voorafgaat, wint wit aan zet bijna altijd. Maar zwart aan zet heeft nog heel wat kansen om toch nog remise te maken, juist vanwege die pionzet. We willen dus weten, hoe de $w\clubsuit$ door dat mijnenveld kan worden geloofsd, en hoe de $z\clubsuit$ het hem daarbij zo moeilijk mogelijk kan maken.

Het laatste bereikt de $z\clubsuit$ door naast een korresponderend veld (in de situatie na de pionzet) te gaan staan: de $w\clubsuit$ wordt dan gedwongen een omweg te maken. Als de $w\clubsuit$ op d3 staat, is het vervelendste veld voor de $z\clubsuit$ d7, want nu faalt $\clubsuit c3$ op a4. Als de $w\clubsuit$ op e3 staat, is het beste veld voor de $z\clubsuit$ e7 (en niet d6, zoals Balemans in de tweede aflevering van zijn artikel stelt), want nu faalt $\clubsuit f3$ (of $\clubsuit d3$) op a4. Als de $w\clubsuit$ op f3 staat, is de beste keus voor de $z\clubsuit$ eveneens e7, want op elk ander veld zou hij te ver weg zijn van d6 of g7.

Deze redenering wordt bevestigd door de tabel: d3:d7 meldt 72, de langste winst voor wit aan zet met w♖ op d3; bij e3:e7 vinden we 74, eveneens de langste winst; bij f3:e7 tenslotte staat 50, alweer de langste winst. Bij e3:d6 (de suggestie van Balemans) zien we 47, drie zetten sneller voor wit aan zet. Het feit dat e7 in relatieve zin (dat wil zeggen, hoe laat zwart zijn tegenstander zo lang mogelijk zwoegen) korrespondeert met zowel e3 als f3 verklaart waarom de w♖ helemaal naar deze velden moet gaan om te winnen. Hier blijkt dus een wezenlijk verschil tussen onze inleidende voorbeelden en deze verbluffende stelling van Zinar. Het principe blijft, dat wit wint door op het juiste moment de pionzet van zwart af te dwingen. Maar terwijl in onze voorbeelden aan dit afdwingen bijna niets voorafgaat, is er bij Zinar nog een inleidend gevecht om de relatieve korrespondentie.

Om dit alles in het diagram zichtbaar te maken, nemen we daarin de getallen van de stelling na de pionzet over. De betekenis is natuurlijk heel anders: als de w♖ zo dom is op een gelijk genummerd veld te gaan staan, maakt zwart aan zet remise door zijn pionzet. Daarnaast geven we aan, op welke velden de z♘ het zijn tegenstander zo lastig mogelijk maakt, voorzover we dat voor het spelverloop nodig hebben. Zo komen we bij dit diagram:

Nogmaals het spelverloop (w♖c1/z♘d7):
 1. ♘d2 ♖e8 (om op ♘d3 of ♖e3 passend te reageren) 2. ♘d3 (♖e3 is even snel)
 2... ♘d7 3. ♖e4 (♖e2 is even snel, maar dit oogt dwingender) 3... ♘d6 4. ♖f3 (♖e3 wint wel, maar het duurt langer) 4... ♖e7
 5. ♖e3 ♘d6 (de z♘ moet zijn relatief gunstige positie opgeven; dit is de beste keus, want zowel ♖e4 als ♘d3 wordt onaantrekkelijk voor wit) 6. ♘d2 ♘d7
 7. ♘d3 en de z♘ moet zetten, waardoor wit de kans krijgt met winst het tempo af te dwingen: 7... ♘d6 8. ♖c2 a4 9. ♘d2 en zwart is in fatale zeldwang.

Mocht het mogelijk zijn de voorwaarden nog scherper te stellen of eenvoudiger te verwerken, dan horen we dat natuurlijk graag van de lezers.

w\z	c8	d8	e8	f8	g8	h8	c7	d7	e7	f7	g7	h7	c6	d6
h5	11	11	11	10	10	10	11	11	11	10	04	40	11	11
e4	11	11	11	11	11	11	10	10	10	11	11	11	40	04
g4	22	22	20	00	30	33	22	22	20	00	30	33	22	22
h4	22	22	20	00	00	40	22	22	20	00	50	40	22	22
d3	20	20	20	20	22	22	08	60	06	20	22	22	80	50
e3	20	20	20	24	22	22	40	05	40	24	22	22	40	50
f3	23	20	20	20	22	22	33	30	03	20	22	22	33	30
g3	33	30	00	00	30	33	33	30	40	00	30	33	33	34
h3	33	30	00	00	00	40	33	30	00	00	00	40	33	30
c2	00	00	00	00	30	33	90	00	70	00	30	33	10 .0	10 .0
d2	00	00	00	50	35	33	90	60	70	50	35	33	89	79
e2	40	00	00	50	35	33	40	60	40	50	35	33	47	76
f2	40	00	00	50	35	33	40	60	40	50	35	33	46	56
g2	40	00	00	00	30	33	40	00	40	00	30	33	40	50
h2	40	00	00	00	00	40	40	00	00	00	00	40	40	50
c1	00	00	00	00	60	46	00	00	00	00	60	46	10 .0	10 .0
d1	00	00	00	00	60	46	00	00	00	00	60	46	80	70
e1	00	00	00	00	60	46	00	00	00	00	60	46	70	70
f1	00	00	00	00	60	46	00	00	00	00	60	46	70	70
g1	00	00	00	00	60	46	00	00	00	00	60	46	70	70
h1	00	00	00	00	00	40	00	00	00	00	00	40	00	00

Tabel van Zinar 1983, na a5-a4.

Voorwaarden: w♠d5, w♠g6, w♠h6 wint

w\z	c8	d8	e8	f8	g8	h8	c7	d7	e7	f7	g7	h7	c6	d6
h5	11	11	11	17	17	17	11	11	11	17	70	47	11	11
e4	11	11	11	11	11	11	16	16	16	11	11	11	46	60
g4	22	22	26	60	36	33	22	22	26	60	36	33	22	22
h4	22	22	28	80	70	47	22	22	28	80	78	47	22	22
d3	27	27	27	22	22	22	20	72	20	22	22	22	27	27
e3	24	27	27	27	22	22	44	30	74	27	22	22	44	47
f3	23	25	25	25	22	22	33	35	50	25	22	22	33	35
g3	33	37	60	60	36	33	33	37	76	60	36	33	33	37
h3	33	37	70	00	70	47	33	37	70	00	70	47	33	37
c2	10	10	10	10	11	11	11	10	11	10	11	11	11	11
d2	50	80	80	38	23	22	28	38	28	38	23	22	23	23
e2	46	60	60	36	33	33	46	36	56	36	33	33	44	45
f2	46	60	60	66	36	33	46	66	56	66	36	33	46	66
g2	46	60	60	60	36	33	46	60	76	60	36	33	46	67
h2	48	80	00	00	70	47	48	80	70	00	70	47	48	88
c1	00	00	00	90	29	22	20	90	20	90	29	22	29	29
d1	70	00	00	70	27	22	20	70	20	70	27	22	27	27
e1	70	00	00	70	47	34	70	70	70	70	47	34	47	47
f1	70	00	00	70	47	44	70	70	70	70	47	44	57	67
g1	70	00	00	70	77	47	70	70	70	70	77	47	77	77
h1	70	00	00	00	70	47	70	00	70	00	70	47	70	80

Tabel van Zinar 1983, voor a5-a4.

Voorwaarden: w♙d5, w♙g6, w♙h6 wint.

Extra: w♙b3 wint; in alle posities waarin wit aan zet volgens de eerste tabel met de w♙ op c2 wint, komt .1 te staan, want zwart aan zet moet een beurt voorbij laten gaan. In alle resterende posities waarin wit aan zet in de eerste tabel niet wint (0.), krijgt zwart de markering .0, vanwege a5-a4. Nu wordt de tabel verder ingevuld.

Collage

door Harold van der Heijden

Diverse lezers stuurden correctie en aanvullingen op eerder verschenen artikelen in *EBUR*: **Marcel van Herck** liet weten dat er wat mis is met de weerlegging van de studie van Korolkov en Mitrofanov door de computer (*EBUR* 4/96, blz. 10). "Na 1.h5 a4 2.♖b6+ ♚c4 3.♙xa4 ♚f5 4.♙c5 fxe5 5.♙e4 g4 6.♙g2 f6 7.♙g3 ♚e6 8.h6 ♙f7 speelt wit niet de typische computerzet 9.h7? maar wel 9.♙d6+! ♙g6 10.♙f5 en wint. Ook 8.♙d6! (i.p.v. h6) wint."

Bovendien had hij nog enkele opmerkingen over de oploswedstrijd. "In Wotawa (*EBUR* 4/96, blz. 14, nummer 3) is er een klein schoonheidsfoutje: wit kan namelijk de zetten 3.♙f4 en 4.♙ce2 onderling verwisselen. In Goergenidze (*EBUR* 4/96, blz. 15, nummer 6) raakte hij tijdens de wedstrijd niet verder dan 3.♙f2+ omdat hij niet zag hoe het verder moest na 3...♙b3 4.♙xb6+ ♚c4! Ondertussen heb ik het zelf gevonden: 5.♙c7+ en nu: 5...♙b4 6.♙c3+, 5...♙b5 6.♙e5+, 5...♙b3 ♙b6+, 5...♙d3(4) 6.♙c3+, 5...♙d5 6.♙b7+ ♚c4! 7.♙c7+! (Niet 7.♙xg2? ♙xb1 -+)."

Wouter Mees heeft inmiddels zelf de studie van Ten Cate (*EBUR* 4/96, blz. 11) opgelost: "1...♙f8+ 2.♙e6 ... 5.♙b3 T-3+ 6.♙a2 ♙xa3+ (alvast één dekking van ♙b4 opgeruimd)

7.♙b2 ... 12.♙d7 Td-+ 13.♙c7 ♙d7+ 14.♙c6 ♙d6+ 15.♙b7 ♙b6+ 16.♙a7 ♙b7+ 17.♙a8 (17...♙a7+ 18.♙xa7 of 17...♙xb8+ 18.♙xb8 en wint). Zwart kan de mars van de witte koning naar de linker benedenhoek en vervolgens de linker bovenhoek niet verhinderen. Wie zich wat verder wil verdiepen in het onderwerp "dolle toren" leze vooral Hoofdstuk II van Tim Krabbé's *Nieuwe Schaakkuriosa*."

Fernand Joseph gaat wat verder terug in de tijd: ".... graag mijn zegje over de studie van F.Bondarenko (*EBUR* 1/96, blz. 8, nummer 7). Mijn landgenoot W.Penninck vond de correcte zijvariant 2.f4! en u vroeg "wie biedt er meer ...?" Ik heb er wat aan "geprutst" en het blijkt niet gemakkelijke het hoofdidee van de componist (de mooie tempozet 2.f3!) in goed banen te leiden!

- Ofwel kan er gewoon een probleem van gemaakt worden (mat in 12) en dan gaat alleen het schijnbaar tragere 2.f3! omdat de "Penninck-variant" 2.f4? dan te laat komt! Een studiecomponist is natuurlijk geen problemist (soms wel) en mat-in-12 zal de bedoeling van Bondarenko niet zijn; alhoewel toch een aardige miniatuur-meerzet!

- Ofwel pion a5 verplaatsen naar a4 en nu gaat de studie alleen 2.f4! (+) en komt 2.f3? (=) te

laat! Echter bijlange niet zo fraai en trouwens ook een mat-in-12. Verder is er ook een dual in de gevonden zijvariant van Penninck (3.f5 en 4.♙f2 kunnen omgewisseld worden...)! - Eindbesluit: pion a4 op a4 w♙ op f2 en witte pion op f3.

Nu gaat als studie alleen de "Penninck-variant" 2.f4! zonder dual (2.♙f1? =). De mooie tempozet 2.f3 ontbreekt weliswaar, maar wordt hier toch enigszins gecompenseerd door het winnende eindspel ♙+♙ tegen ♙+♙! 1.♙f6! a3 2.f4! a2 3.f5 a1 ♙ 4.♙xa1 f6 5.♙e5 fxe5 6.f6 e4 7.f7 e3+ 8.♙xe3 ♙g2 9.f8♙"

Alain Pallier heeft nog aanvullende informatie over "Kleindinst" (zie "Wetenswaardigheden", *EBUR* 3/96, blz. 12). De conclusie die Wouter Mees en ik trokken, namelijk dat "Kleindinst" de juiste spelling is, kan niet worden gehandhaafd. Want Pallier vond in het poolse boekje *Studium Szachowe W Polsce* door Grzeban en Rusinek op bladzijde 28-29 de betreffende studie onder de naam: Jerzy Kleindienst. Als verontschuldiging ("onderzoek in enkele boekjes over poolse compositie leverde niets op") kan ik alleen aanvoeren dat dit boek een dubbele naam-index heeft, en ik blijkbaar niet goed oplette. Gelukkig wordt niet alles wat ik beweert voor zoete koek geslikt!

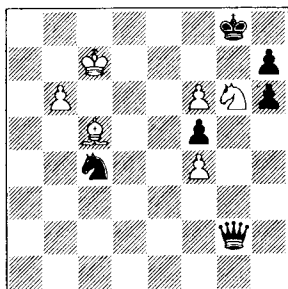
Het Beste van Teletekst BRTN

door Fernand Joseph

Als nieuw lid van ARVES zag ik in *EBUR* nr.1 van maart 1996 de rubriek "Het beste van Teletekst". Vermits ik de schaakpagina BRTN verzorg, draag ik graag mijn steentje bij om ook iets van die aard te publiceren.

Hier de uitgekozen studies van teletekst BRTN tijdens het eerste semester van 1996 met de oplossingen en teksten zoals ze verschenen zijn op teletekst.

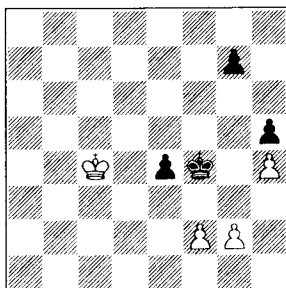
Vukcevitsh,M 4e WCCT 1989-92 7e plaats

Wit speelt en wint

1.♖h8 ♕xh8 2.f7 ♖g7 3.♔d4 ♖xb6 4.♔a1! (4.♔b2? ♖a4! +-) 4...♗d5+ 5.♔d6 ♖f6 6.♖e6 ♖g8 7.♔e5 bijv. 7...♖xe5+ 8.fxe5 ♖g7 9.fxg8♖+ ♕xg8 10.♔d7 +-. In dit thema moest eenzelfde stuk, tijdens de oplossing eens gepend en ontpend worden (hier de zwarte dame).

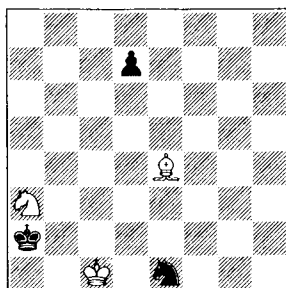
Netz Kircch, jaar?

Wit speelt en wint

1.♔d4! g6 2.♔d5! ♖g4 (2...♖f5 3.g3 +- of 2...e3 3.fxe3+ ♕xe3 4.♔e5 ♖f2 5.♖f6 ♖g3 6.♔g5! +-) 3.♕xc4 ♕xh4 4.♖f4 g5+ 5.♖f3 g4+ 6.♖f4 g3 7.fxg3 mat. Zo een fraai mat in een tamelijk eenvoudig eindspel is steeds het bekijken waard...

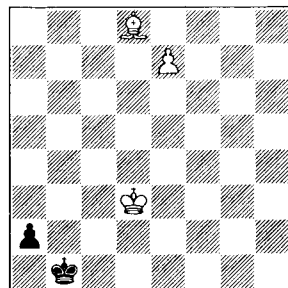
Vandecasteele,I Missiaen,R 2e prijs Schakend Nederland, april 1992

Wit speelt en wint

1.♔b5! ♖b3 2.♔d2 ♖c4 3.♔c3! (slecht is 3.♔a3+? ♖b3! 4.♔b1 d5! 5.♔xd5+ ♖b2 6.♔c3 ♔c2 7.♔d1+ ♖a1!! met =) 3...♔d4 4.♔b7! ♔d3 5.♔e2+ ♖c4 6.♔a6+. Ook 1.♔b1? faalt op het verrassende 1...d6! 2.♔c3+ ♖b3 3.♔e2 ♖c4 4.♔d2 d5! =, alsook 1.♔c4? ♖b3 2.♔b6 ♖c3 3.♔d1 ♔d3. Knap werk van onze 2 Belgen....!

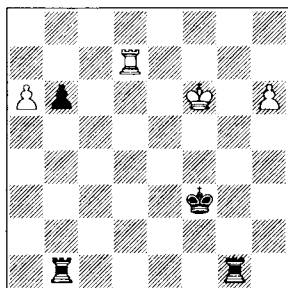
Kling,J Horwitz,B Chess Studies 1951

Wit speelt en wint

1.e8♖! a1D 2.♖e1+ ♖a2 (2...♖b2 3.♔f6+) 3.♖c6+ ♖b1 (3...♖a3 4.♔e7+ ♖a4 5.♖c4+ +-) 4.♔f6! ♖a3+ 5.♔c3 ♖a4 (5...♖a2 6.♖e1 mat; 5...♖a7 6.♖b3+) 6.♖b6+

Rinck, H
L'Italia Scacchistica 1929

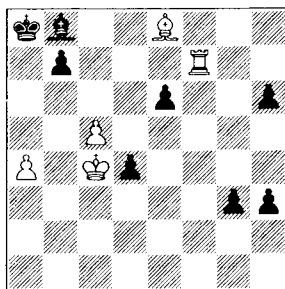

Wit speelt en wint

1.h7! ♖h1 2.a7 ♖a1 3.♞d1! +-;
b.v. 3...♞hxd1 4.h8♞ ♖xa7
5.♞h5+ en ♞xd1+. Na 1.a7?

volgt er ♞g8! en wit zal nog
moeten knokken voor remise....

Lazard, F
La Stratégie 1912-13 2e prijs

Wit speelt en maakt remise

1.♞b5! g2 2...♞c6 bxc6+ 3.♞a6
g1D 4.a5! (dreigt ♖a7+, ♞xa7
pat) 4...♞d6! 5.cxd6 ♞g8 6.d7!
♞b8 7.♞f8! ♞xf8 8.d8♞+!
♞xd8 pat. Eerst offert wit zijn
loper om pat na te streven, zwart
doet hetzelfde om pat te vermij-
den; maar ten slotte redt wit zich
toch met een 2e pat...!

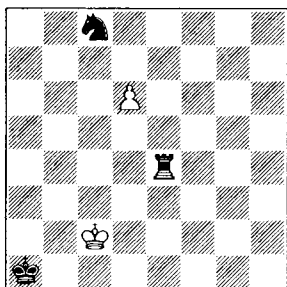
Saavedra IX

door Harold van der Heijden

Na meer dan een jaar geen enkele Saavedra-achtige studie te hebben gevonden, trof ik tot mijn grote genoegen in het bijzonder fraaie derde boek van Zoilo Caputto uit de serie *El arte del ESTUDIO de ajedrez* maar liefst twee 'nieuwe' exemplaren aan.

J.Carvajal
[+0303.10c2a1]

Siete Dias 1972

Wit speelt en wint

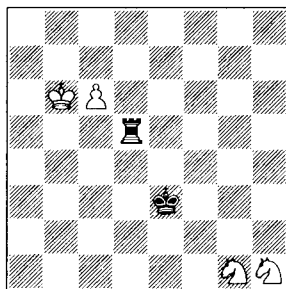
Als diagram 1023 in genoemd boek allereerst een studie van Carvajal waaraan een luchtje kleeft.

1.d7 ♞d4 (1...♞c4+ 2.♞b3!
(2.♞d3? ♞c6! (2...♞d4+?
3.♞xd4 ♞c7 4.♞c5) 3.♞c4
♞c6+ 4.♞f5 ♞d6+!)) 2.dxc8♞!
(2.dxc8♞? ♞c4+ 3.♞xc4)
2...♞a4 3.♞b3

Er is grote gelijkenis met de studie van Statchkes, ook uit 1972 (zie *EBUR* 1/1993, blz. 8, nummer 13).

Als gecomponeerd in 1983, maar voor het eerst gepubliceerd als studie 2073 in bovengenoemd boek een aardige Indiaase variant:

S.Sahasrabudhe
[+0302.10b6c3]

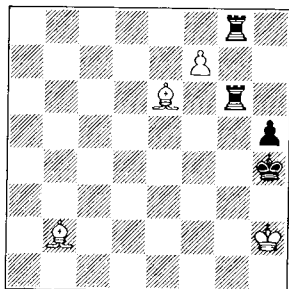
Wit speelt en wint

1.c7 (1.♞g3? ♞d8) 1...♞d6+
2.♞b5 ♞d5+ 3.♞b4 ♞d4+
4.♞b3 ♞d3+ 5.♞b2 (5.♞c2?
♞d4 6.c8♞ ♞c4+ 7.♞xc4)
5...♞d2+ 6.♞c1 ♞d4 7.c8♞
(7.c8♞? ♞c4+ 8.♞xc4)

(Un)solved mysteries

door Harm Benak

J.Mieses
Deutsche Schachzeitung 1896

26) Wit speelt en wint

De studie van J.Mieses, waarvan de oplossing de vorige keer onduidelijk was, heeft heel wat mensen aan het denken gezet. Allereerst ontving ik van A. Willink een brief met een mogelijke oplossing: 1.fxg8L ♖g5 2.♙g7 ♜f6! 3.♖g2 ♜f4 4.♙c1 h4 5.♖h3 en de zwarte toren valt. Even dacht ik dat dit het was, maar al snel ontdekte ik een lek: 4...♖h4! 5.♙xf4 pat. Toch was dit de beste poging die ik tot nu toe gezien had.

Een paar dagen later ontving ik een e-mailtje van Eric-Jan Wagenmakers uit Groningen. Ook hij had geprobeerd de studie op te lossen, en was er niet uitgekomen. Hij was echter nog een paar stapjes verder gegaan, en had de studie ook voorgelegd aan Yge Visser en Joris Breninkmeijer. En hoewel de op-

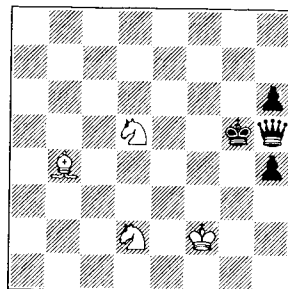
getelde rating van deze twee schakers toch bijna 5000 is, kwamen ook zij er niet uit. Ten slotte had hij Fritz3 aan het werk gezet. Dat bleek al snel niets op te leveren, want deze wilde steeds afwikkelen naar een eindspel van 2 witte lopers met verkeerde randpion. Ondanks alle moeite was de oplossing dus geen stap dichterbij gekomen.

Toen ontving ik echter post uit Frankrijk van Alain Pallier. Hij had de studie voor mij gefotocopieerd uit de collectie van Lamare! En inclusief de oplossing! Na enige problemen met de ontcijfering, kwam er het volgende uit de bus:

1.fxg8L! ♖g5 2.♙g7 ♜f6! 3.♖g2 ♜f4 4.♙c1 h4 5.♖h3 en wint. De oplossing van Willink dus! Maar die was niet correct (4...♖h4!) en dus de studie is gewoon incorrect. Wel een beetje een afknapper, maar goed, het is een oplossing. Ik bedank hierbij alle bovengenoemde mensen (en speciaal Eric-Jan) voor hun inzet.

De oplossingen van de twee oude mysteries:

H.Rinck (?)
Rigaer Tageblatt 1896

27) Wit speelt en wint

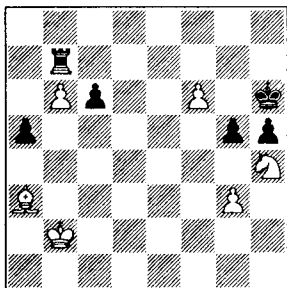
Deze bleek niet moeilijk te zijn, maar wel aan alle kanten te rammen. Om te beginnen klopte de componist niet. Timothy Whitworth uit het Verenigd Koninkrijk schreef dat dit Mikhail Platov moest zijn. Hij schreef ook dat de studie een derde eervolle vermelding kreeg in het *Rigaer Tageblatt* tourney 1905. De oplossing is: 1.♙c4+ ♖f5 2.♙a3! (Op 2..♙d2? volgt 2.♖xc4! 3.♙f6+ ♖d3 4.♙xh5 ♖xd2 remise) ♖e5 3.♙b2+ ♖f5 4.♙a1! en wit wint de dame. Heel erg mooi, maar helaas zitten er twee zijoplossingen in. 4.♙d6+ ♖g5 5.♙c1+ wint en ook 4.♙h8 ♖g6 5.♙f4+ ♖h7 6.♙xh5 ♖xh8 7.♙ef6 h3 8.♙d5 ♖h7 ♙df4 wint. Deze laatste zijvariant werd ook door Marcel van Herck aangegeven. Timothy schreef dat Platov een zwarte pion op a4 toegevoegd heeft om

dit op te lossen. Dat elimineert twee zijvarianten, maar de overgebleven variant (4.♘d6+ etc.) is helaas, zoals Timothy mooi omschreef, 'not the most spectacular'. Toen ontving ik een oplossing van Z.Weger, met weer een andere oplossing: 1.♞e4+ ♖f5 2.♙f8 ♜e5 3.♙g7+ ♖f5 4.♙b2 wint de dame.

Dit zag er allemaal heel logisch uit; was de studie definitief gekraakt?

Het heeft even geduurd voor ik er achter kwam wat hier mee mis was, maar uiteindelijk vond ik: 2...♜xe4! 3.♞f6+ ♖f5 4.♞xh5 ♖g5! 5.♞g7 ♖g6! 6.♞e8 (of 6.♞e6) ♖f7 en remise omdat wit een stuk verliest. Een schitterende zijvariant. Ik ben erg blij dat Z.Weger zijn versie opgestuurd heeft, want anders had ik dit nooit opgemerkt.

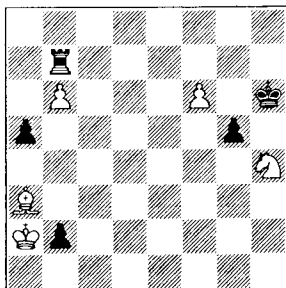
E.Holm
Deutsche Schachzeitung#1530 1915

28) Wit speelt en wint.

Z.Weger had ook op studie 28 een oplossing ingestuurd, maar er ook een groot vraagteken bijgezet. Terecht, want ook deze studie was incorrect. Alain Pallier vond deze studie ook in de collectie van Lamare, maar dan net even anders. Het blijkt dat de studie 28 een voorstudie was van studie 28a [HvdH: in feite is 28a een correctie van 28, maar de incorrectheid in 28 is onbekend. Wie?]. Ik geef hier de hoofdvariant van studie 28a:

E.Holm
Deutsche Schachzeitung#1530 1915

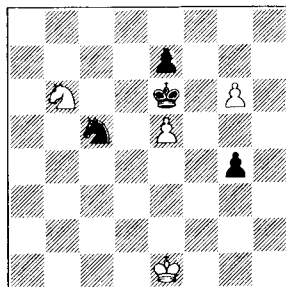

28a) Wit speelt en wint

1.f7 ♖x17 2.♙e7! ♞h7 3.b7 ♞h8
4.♞f5+ ♖g6! 5.♞d6 ♞b8
6.♙d8 ♞xd8 7.♞c8 ♞d4
8.♞e7+ ♞- 9.♞c6 en wint.

Dan nu de twee nieuwe mysteries. Nr. 29 lijkt me niet al te lastig.

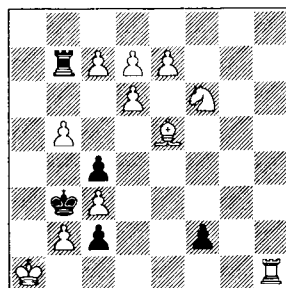
J.Foltys J.Genttner
Ceskoslovensky Sach 1935

29) Wit speelt en wint

Nr. 30 lijkt me wat lastiger, maar moet denk ik ook te doen zijn.

H.Lommer
Courier de Leysin 1933

30) Wit speelt en wint

Veel succes bij het oplossen van deze studies, en vergeet niet de oplossing voor 1 juni op te sturen naar:

Harm Benak
Rozemarijntuin 67
2353 PC Leiderdorp.

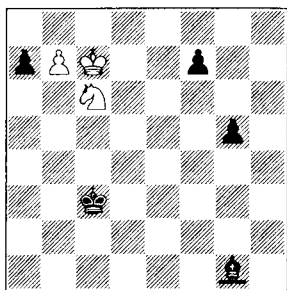
Een Eeuw Later

door Ignace Vandecasteele

Misschien ben ik niet zo vlug in het oplossen van schaakstudies in gezelschap, door gebrek aan concentratie. Maar daarentegen heb ik thuis, in alle rust, het geduld om studies op hun correctheid te verifiëren. Zo ook de studie van vader Larsen uit 1896!

P.A.Larsen

Tidskrift for Schack 1896

Wit speelt en wint

Winst door 1.♖c8 ♙h2 2.♜b8 g4 3.♜a6 ♙b8! 4.♜xb8 g3 5.♜c6 g2 6.♜d4! g1D 7.♜e2+. Ofwel hier 6...♜xd4 7.b8♞ g1D 8.♞xa7+, beide met verovering van de zwarte Dame. Speelt zwart 2...a5, dan volgt 3.♜a6 a4 4.♜c7 ♙xc7 5.♜xc7 a3 6.b8♞ a2 7.♞h8+ eveneens met winst.

Deze mooie studie, ons ter oplossing voorgeschoteld door de actieve Wouter Mees, op de bijeenkomst in het MEC, is honderd jaar oud. Maar, niettegenstaande er twee fameuze

computerprogramma's (DIEP en CHESSGENIUS 3) aan deelnamen, volgt hierna de weerlegging, die ik vond. Een eeuw later!

Ik vroeg me af, waarom na 1.♖c8 ♙h2 2.♜b8 g4 3.♜a6, Zwart zijn enige stuk, die de witte promotie kan verhinderen, zou offeren: 3...♙b8? Na enig zoeken vind ik een veld voor de zwarte Koning, waar deze niet schaak zou komen staan, bij de opkomst zijnde witte Damepromotie. Namelijk 3...♜c2! En nu zie ik geen winst meer voor Wit. Oordeel zelf: 4.♜c7 g3! 5.b8♞ g2 6.♞xa7 g1D. Remise. Speelt hij bijvoorbeeld 5.♜d5 om de zwarte pion te bemachtigen, dan volgt: 5...g2 6.♜c3+ ♜d3 7.♜xg2 a5! Het opspelen van deze pion, en tegelijkertijd de Koningswandel naar de witte pion toe, beletten, lukt hem niet, bijvoorbeeld: 8.♜e1+ ♜c4 9.♜c2 a4 10.♜a3 ♜d5 11.♜b5 ♜c6 12.♜d4+ ♜b6 13.♜c2 ♜a5 14.♜a3 ♜b4 15.♜c2+ ♜a5 en wit komt niet verder. Ook na 4.♜b4+ ♜c1 5.♜d5 f5 6.♜c7 (6.♜e3 a5 7.♜d5 a4 8.♜c7 g3 etc....) 6...g3 7.b8♞ g2 is de zwarte Damepromotie een feit. Tenslotte faalt 4.♜c5 op 4...♙f4. Besluit: remise!

Dat 3...♜c2!! de enige zet tot gelijkspel is, bewijzen volgende probeersels: 3...♜d3? 4.♜c7 g3 5.b8♞ g2 6.♞b5+ ♜c3 7.♜d5+ ♜f3 8.♞d3+ ♜g4 9.♞e4+ ♜g3

10.♞f4+ ♜h3 11.♞f3+ ♜h4 12.♞xg2. Of 3...♜c4 4.♜c7 g3 5.b8♞ g2 6.♞b5+ ♜c3 7.♞c6+ en 8.♞xg2. Of ook 3...♜d4(2) 4.♜c7 g3 5.b8♞ g2 6.♞b2+ en 7.♞xg2.

Ik maak me sterk, dat het zelfs reeds remise is na 3...♜c2. Helaas kan ik hiervoor geen extra punten krijgen, daar de inleveringstermijn verstreken is. Maar hopelijk is de eer toch gered?

[naschrift HvdH: In een artikel in *Computerschaak*, februari 1997, doet ook Paul Wiereyn kond van deze vondst. Hij liet CHESSGENIUS 4 op een Pentium 200 Pro-computer los op de studies uit onze wedstrijd. De rest van het artikel bevat overigens meer analyse-, aanname- en redeneerfouten dan een niet-computer schaker kan maken. De titel van het artikel 'Genius verbetert einspelstudies' deed dat al meteen vermoeden. De uitdaging van Wouter Mees houdt voorlopig nog wel even stand.

Rob Bertholée liet me naar aanleiding van dat artikel weten dat de stelling na 3...♜c2! 4.♜d7!? een opmerkelijke zetdwangpositie is. Of beter: zou zijn, als zwart niet de zet 4...♜c1!! zou hebben. Wit komt dan niet verder omdat zwart bij tempozetten door de witte Koning rustig op c1 en c2 op-en-neer kan spelen.]

The Rinck-Kubbel match - part 1

by Alain Pallier

Rinck and Troitzky are commonly described as two giants who struggled for supremacy over the chess study world: in fact, it was mainly a psychological struggle: Rinck took part to an impressive list of tourneys (in 1414, Rinck listed himself 52

tourneys in which he entered one or several compositions, but there were more than 52 since he deliberately forgot some in which he gained no honour), but Troitzky was relatively less active in competition. The best challenger of Rinck's domina-

tion was in fact Leonid Kubbel: during twenty years Kubbel was the most regular - and the most successful - opponent of the french king in more than twenty tourneys.

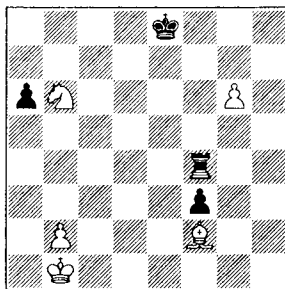
Sydsvenska Dagbladet Snällposten 1911-2

The first *Sydsvenska Dagbladet Snällposten* tourney (1911-2) is the first one in which Rinck obtained an overwhelming success (it was Rinck's fourth tourney): the three prizes were for him! Kubbel, who competed for the first time in Western Europe, was awarded a (first) honourable mention. In the booklet of the tourney, the hm's are not officially ranked, but Kubbel's study appears as the first of the 5 hm's (ahead of Troitzky, the Platov brothers, for two studies and the 'unknown' J.Salming).

H.Rinck

[+0311.22b1e8]

S.D.S. 1911-2 1st Prize

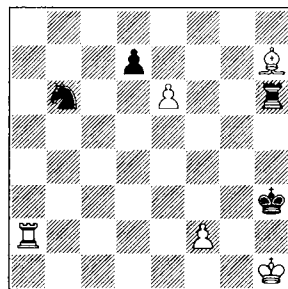
White to play and win

1.♔d5 ♖c4 (1...♜f5 2.g7 ♖g5 [2...♜f7 3.g8♜+ ♜xg8 4.Sc7+] 3.g8♜+ ♜xg8 4.♔f6+) 2.g7 ♜f7 3.g8♜+ ♜xg8 4.b3 with a domination of the black rook.

H.Rinck

[+0413.21h1h3]

S.D.S. 1911-2 2nd Prize

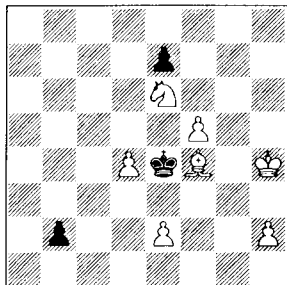

White to play and win

1.e7! (1..♔f5+ ♜h4 2.cxd7 ♜g5+ 3.♜g2 ♜d6 4.♜a6 ♜xf5 5.♜xb6 ♜xd7 =) 1...♜g4+ 2.♜g2 ♜c6 3.♜e2 ♜xe2 4.♜c4 ♜xe4 5.f3+ +-.

H.Rinck
[+0011.42h4e4]

S.D.S. 1911-2 3rd Prize

White to play and win

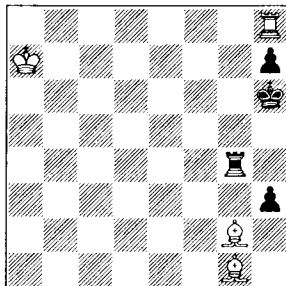
1.f6! (1...c5+? ♖xf5 2.♗g5 b1♖ 3.e4+ ♜g6 4.♗xc7 ♖c1+ 5.♜g4 ♖g1+ 6.♜f4 ♖xd4) 1...exf6 (1...b1♖ 2.fxc7 ♖b5

3.♗c7) 2.♗c5+ ♜f5 3.♜h5 b1♖ 4.♗c1! ♖xc1 5.e4+ ♜f4 6.♗d3+ +-.

L.Kubbel

[+0420.02a7h6]

S.D.S. 1911-2 mention

White to play and win

Rice MT 1916

Their second tourney in common was the 1916 Rice MT: Isaac Rice was a chess maccenus whose memory was honoured by a problem and study tourney organized by the *American Chess Bulletin* (closure date: 1St April of 1916). The award, signed by C.E. Carpenter appeared in the December issue of the A.C.B. The solutions, given by H.Keidanz were printed later; at the end of 1917. Prizes were announced as follows: best finish of study (sic), first prize \$8.00; best middle game finish (re-sic!), first prize \$6.00; best set of three endgames, first prize \$8.00. Rinck, with four entries, and the british composer J.Drewitt, with three, were the only competitors for the set-prize: they shared it.

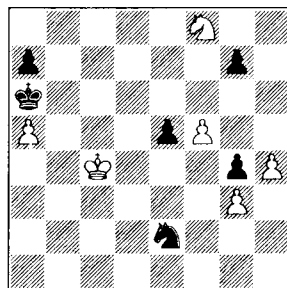
The russian contingent was quite strong (it was wartime then): Zalkind (two entries, none honoured despite of some elogious words in the award), Simkovich (see H.Grondijs' *Works of Simkovich* for more details about this mysterious entry, rewarded with a 'Best Middle Game Finish') and Kubbel rewarded with the Best End Game prize.

Let's begin with the Rincks:

H.Rinck

[+0004.44c4a6]

Best set e.a. Rice MT 1916

White to play and win

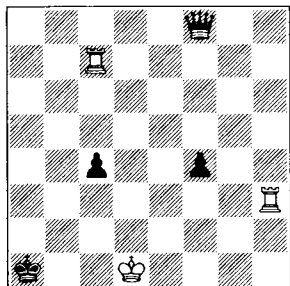
1.f6! gxf6 2.h5 ♗xg3 3.h6 ♗f5 4.h7 ♗d6+ 5.♜b4 ♗f7! 6.♗e6! ♜b7 7.♗d8+! ♗xd8 8.h8♖ +- , but not 1.h5? ♗xg3 2.f6 ♗xh5 3.f7 ♗f6 4.♗e6 ♗h7

5.♖b4 ♖b7 6.♙c5+ ♖c6 7.♙c4
♙d5 8.♙g3 a6.

H.Rinck

[+3200.02d1a1]

Best set e.a. Rice MT 1916

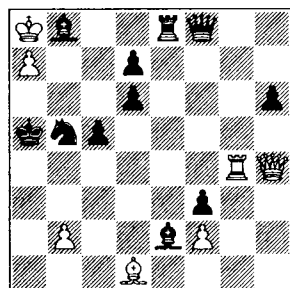
White to play and win

1.♖c1! ♖a8 2.♞b7 ♖a2
(2...♙a2 3.♞b2+ ♙a1 4.♞b1+
♙a2 5.♞h2+ ♙a3 6.♞a1+;
2...D- 3.♞b1+) 3.♞f3 c3 4.♞xc3
f3 5.♞cb3 f2 6.♞b1+ +-.

H.Rinck

[=4473.35a8a5]

Best set e.a. Rice MT 1916

White to play and draw

In the diagram printed in *ACB*, december 1916, there was no white pawn on f2 and no black pawn on h6. The addition of both pawns was made for Rinck's 1918 collection (*300 Fins de Partie*).

This study was the most original of the tourney: Carpenter wrote that this 'fine entry' was also considered for the best middle game finish, but also that 'the bad position of the white king [in Rinck's study] turned the scale in favor of the Russian'. I believe that it was especially composed for this middle game prize, the fourth study by Rinck allowinh him to strive after the set prize, but his fourth entry was not honoured.

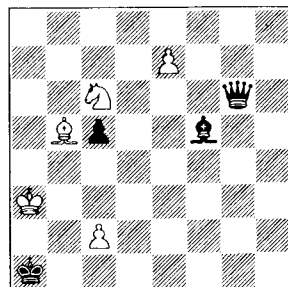
1.♖b7! ♙xd1 (1...♙xa7 2.♞a4+; 1...c4 2.♞xc4 ♙xd1 3.♞a4+) 2.♞a4+!! ♙xa4 3.b4+! cxb4 4.♖d8+!! ♞xd8 5.a8♙!! and stalemate.

Kubbel's study is quite unknown. The author didn't select it for his 1925 and 1938 collections, and neither T.Whitworth not Y.Vladimirov/Y.Fokin included it in their books.

L.Kubbel

[=3041.21a3a1]

Best EndGame Rice MT 1916

White to play and draw

The solution give in *ACB* was:
1.♙d4? ♖g3+ (1...cxd4 2.e8♖
♖d6+ 3.♖b3 =; 1...♙d7
2.♙xd7) 2.♙b3+ ♖b1 3.e8♖=
but, was Lamare pointed it out,
this solution is wrong: Black
wins after 1...♙d7 2.♙xd7
♖a6+! or after 1...cxd4 2.e8♖
Qg3+! The correct solution was
given in *Deutsches Wochens-
schach* (8.04.1917): 1.♙a5!
♖g3+ (1...♙xc2 2.♙b3+! ♖b1
or 2...♙xb3 3.e8♖; 1...♙d7
2.♙b3+ ♖b1 3.♙d3! ♖d6
4.c4+! ♖xd3 5.e8♖ ♙xe8 stale-
mate) 2.♙b3+ ♖b1 3.e8♖
♙xc2 4.♙d3! ♖xd3 (4...♙xd3
5.♖h8) 5.♖e1+ ♙d1 6.♖e4!
♖xe4 7.♙d2+ and 8.♙xc4 =.

L'Eco degli Scacchi

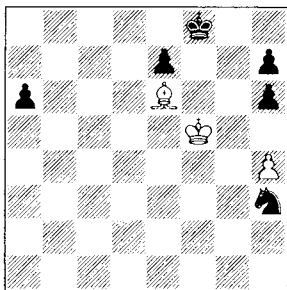
L'Eco degli Scacchi was an Italian magazine, published in Palermo (Sicily). The tourney, organized during the wartime, didn't attract many composers: three French (Rinck, Villeneuve and Mouterde) and two English (Drewitt and Anderson) were among the participants and, from Eastern Europe, there was only one Russian: L. Kubbel. As usual, it was a triumph for Rinck: first prize for a set of five studies. Kubbel's two entries were awarded second prize.

I only give two of the five Rincks, selected for a comparative test:

H. Rinck

[=0013.14f5f8]

L'Eco degli Scacchi 1917-8 1st Pr

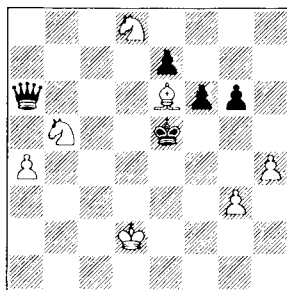
White to play and draw

1. ♖e4! ♜f2+ (1... ♜g1 2. ♖e3 ♜g7 3. ♖f2 ♜g6 4. ♜g4 a5 5. ♜xg1 =) 2. ♖e3 ♜d1+ 3. ♜d2 ♜b2 4. ♖c3 ♜a4+ 5. ♖b4 ♜b6 6. ♖c5 ♜a4+ (6... ♜a8 7. ♖c6 ♜g7 8. ♖b7 ♜f6 9. ♖c4 a5 10. ♖xa8 =) 7. ♖b4 ♜b2 8. ♖c3 ♜d1+ 9. ♜d2 ♜f2 10. ♖c3 =.

H. Rinck

[+3012.33d2e5]

L'Eco degli Scacchi 1917-8 1st Pr

White to play and win

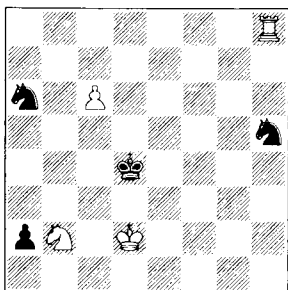
1. ♜f7+ ♜c4! 2. ♜d5+ ♜f5 3. ♜h6+ ♜e5 4. ♜g4+ ♜f5 5. ♜e3+ ♜e5 6. ♜c4+ ♜f5 7. ♜c6+ ♜c4! 8. ♜c8 ♜c6/a8 9. ♜b7+ ♜xb7 10. ♜d6+

Kubbel's studies are fine also: the fact that Rinck was able to submit 5 studies was probably the decisive reason for awarding him 1st Prize.

L. Kubbel

[=0107.11d2d4]

L'Eco degli Scacchi 1917-8 2 Pr

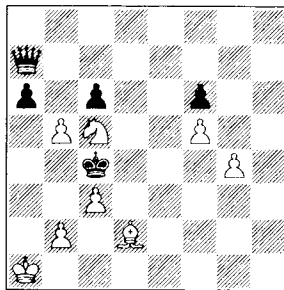
White to play and draw

1. ♜d8+ ♜c5! 2. c7! ♜xc7 3. ♜d3+ ♜b6! (3... ♜c4 4. ♜d4+! ♜xd4 [4... ♜b5 5. ♜b4+ ♜a5 6. ♜c1] 5. ♜b4; 3... ♜c6 4. ♜b4+ 4. ♜b8+ ♜a7 5. ♜b4! a1 ♜ 6. ♜c6+ ♜a6 7. ♜b4+ ♜a5 8. ♜c6+ ♜a4 9. ♜b4+ ♜a3 10. ♜d4! ♜f1/g1/h1 11. ♜c2+ ♜a2 12. ♜a4+ ♜b3 13. ♜b4+)

L. Kubbel

[+3011.53a1c4]

L'Eco degli Scacchi 1917-8 2 Pr

White to play and win

1. b6 ♜xb6 2. b3+ ♜d5 (2... ♜b5 3. c4+ winning the Queen; 3... ♜c5! ♜a5+ (3... ♜b8 4. c4+ winning the Queen; 3... ♜xc5 4. c4+ ♜d6 5. ♜xc5+ and the pawn-ending is lost) 4. ♜b2 ♜c5! 5. c4! ♜c7/d8 6. ♜f4+ ♜xf4(d4) 7. ♜e6+ +-.

(to be continued)

Inhoudsopgave 9e jaargang nummer 1

		pag
Redactioneel	Harold van der Heijden	1
Herhalingsoefeningen (4)	Wouter Mees	2
De Turbo-tabel	Hans Buijs & Rolf Hendriks	3
Een Zetje Extra (deel 1)	Hans Buijs & Rolf Hendriks	5
Collage	Harold van der Heijden	12
Het Beste van Teletekst BRTN	Fernand Joseph	13
Saavedra IX	Harold van der Heijden	14
(Un)solved Mysteries	Harm Benak	15
Een Eeuw Later	Ignace Vandecasteele	17
The Rinck-Kubbel match - part 1	Alain Pallier	18

ISSN 1386-5404